

Lisätiedot:

sivistystoimenjohtaja Mikael Flemmich, puh. 040 733 0264
suunnittelija Henna Turunen, puh. 050 382 6265
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kaupungin muutaman vuoden käytössä olevan opetustoimen hallintomallin toimivuutta on katsottu tarpeelliseksi arvioida. Toimivuutta on nyt arvioitu ja sen myötä eri vaihtoehtoista on laadittu erillinen selvitys. Selvityksessä on huomioitu eri vaihtoehtoja varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden hallinnosta tulevaisuudessa. Malleissa on huomioitu kokemuksia edellisestä ja nykyisestä hallintomallista sekä kaupungin strategia vuosille 2023–2030. Strategian tavoitteet Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen, Elävä kaksikielisyys sekä Eheä oppimispolku tulevaisuuteen ovat selvityksen lähtökohtia.

Tausta

Suomenkielisen opetuspäällikön virka oli alkuun täyttämättä 15.1.–14.8.2020 virkavapaan takia. Ruotsinkielinen opetuspäällikkö hoiti tällä ajanjaksolla opetuspäällikön tehtäviä sekä ruotsinkielisessä että suomenkielisessä opetustoimessa.

Ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta päätti 31.8.2020 (§ 57), että uutta opetustoimen hallintomallia kokeillaan vuoden 2021 ajan ja uusi arviointi järjestelystä tehdään vuoden 2021 aikana. Arvioinnille ei löytynyt sopivaa ajankohtaa sivistystoimenjohtajan vaihdoksen takia; edeltävä sivistystoimenjohtaja irtisanoutui tehtävästään siten, että hänen viimeinen työpäivänsä oli 31.1.2021, ja uusi johtaja aloitti toukokuussa 2021, jonka välisenä aikana opetuspäällikkö hoiti oman laajan tehtävänsä lisäksi myös sivistystoimenjohtajan tehtävää viransijaisena.

Suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta päätti 3.9.2020 (§ 65), että suomenkielisen opetuspäällikön virka pysyy täyttämättä vuoden 2020 loppuun saakka ja uusi hallintomalli, jossa yksi opetuspäällikkö johtaa molempia kieliryhmiä, otetaan käyttöön osana budjettiesitystä 2021.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 14.12.2020 vuoden 2021 talousarvion, jossa päätettiin valiokuntien (SUUS § 57/ SOVV § 65/2020) esitysten pohjalta, että vuosien 2021–2022 aikana yksi opetuspäällikkö hoitaa sekä suomenkieliset että ruotsinkieliset koulut ja lukiot.

Koska nykyinen, yhden opetuspäällikön malli on käytännössä ollut käytössä 15.1.2020 alkaen, eli kolmen vuoden ajan, on tässä kohtaa sopiva ajankohta arvioida järjestelyä uudelleen, ja pohtia mahdollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja sivistystoimen organisaation kehittämiseksi. Ratkaisuihin pyritään edistämään kauniaislaista oppimispolkua varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen sekä parantamaan nivelvaiheyhteistyötä asteelta toiselle.

Koska hallintomalli koskee molempia kieliryhmiä, tulee asia käsitellä sekä suomen- että ruotsinkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnassa,

suomenkielisessä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnassa 1.3.2023 ja ruotsinkielisessä 2.3.2023.

Vaihtoehtoiset ratkaisumallit opetustoimen hallinnon järjestämiseksi

Sivistystoimen laatimassa selvityksessä (**oheismateriaalina**) esitellään vaihtoehtoisia malleja opetustoimen johtamisratkaisuksi. Ratkaisuissa huomioidaan myös varhaiskasvatuksen johtaminen. Selvitys on laadittu niin, että opetuspäällikköä, hänen viransijaistaan sekä rehtoreita on kuultu. Varhaiskasvatuspäällikön kanssa on alustavasti keskusteltu. Rehtorikysely opetustoimen hallintomallista (1/2023) löytyy **oheismateriaalina** (ei julkaista).

Vaihtoehdot ovat seuraavat:

- A. Nykyinen vuosina 2020–2022 käytössä ollut malli: Yksi opetuspäällikkö johtaa sekä suomen- että ruotsinkielistä opetustointa, yksi varhaiskasvatuspäällikkö johtaa varhaiskasvatusta.
- B. Hallintosäännön ja perustettujen virkojen mukainen kahden opetuspäällikön -malli: Suomen- ja ruotsinkieliseen opetustoimeen omat opetuspäälliköt, yksi varhaiskasvatuspäällikkö johtaa varhaiskasvatusta.
- C. Uusi kahden kasvatus- ja koulutuspäällikön -malli: Suomenkieliseen varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen oma päällikkö ja ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen oma päällikkö.

Selvityksessä on näiden edellä mainittujen lisäksi huomioitu myös kolme muuta vaihtoehtoa, mutta niiden ei katsota olevan perusteltuja Kauniaisten kokoiseen kuntaorganisaatioon varhaiskasvatuksen ja opetuksen johtamisen ratkaisuksi.

Koska kyseessä on sivistystoimen hallinnon keskeinen tehtävä, jonka muutos vaikuttaa olennaisesti organisaation rakenteeseen, vaihtoehtoja on punnittu eri näkökulmista lyhyen ja pidemmän aikavälin vaikutusten arvioimiseksi. Selvityksessä on tarkasteltu vaihtoehtoja (A-C) johtamisen, työhyvinvoinnin, talouden ja strategian näkökulmista.

Vaihtoehtojen A-C edut ja hyödyt sekä haasteet ja huomiot on selostettu selvityksen luvussa 3.

Esitys ratkaisuksi

Vaihtoehtojen vertailun pohjalta esitetään jatkovalmistelun lähtökohtana, että sivistystoimen hallinnossa siirrytään vaihtoehdon C mukaiseen malliin, jossa yksi kasvatus- ja koulutuspäällikkö johtaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen kokonaisuutta ja toinen kasvatus- ja koulutuspäällikkö johtaa vastaavasti ruotsinkielistä varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta sekä lukiokoulutusta.

Organisaatiomuutoksen myötä lakkautettaisiin nykyiset varhaiskasvatuspäällikön sekä opetuspäälliköiden virat ja perustettaisiin kaksi uutta kasvatus- ja koulutuspäällikön virkaa:

- Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuspäällikkö, jonka tehtävään kuuluisi suomenkielisen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen kokonaisuuden johtaminen

- Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuspäällikkö, jonka tehtävään kuuluisi ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen kokonaisuuden johtaminen

Ratkaisun katsotaan olevan toiminnan järjestämisen ja henkilöstön johtamisen kannalta toimivin ratkaisu. Laaja-alainen toiminnan järjestäminen varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen antaa mahdollisuuden synergiaetuihin, jatkuvuuteen ikäryhmien yli sekä parempaan kokonaiskuvaan niin toiminnan järjestämisen kuin taloudenkin osalta.

Sivistystoimessa tapahtuneiden vakanssimuutosten takia ei ole enää perusteltua palata kahden opetuspäällikön ja erillisen varhaiskasvatuspäällikön johtamismalliin. Toisaalta taas nykyinen, yhden opetuspäällikön malli ei ole pidemmän päälle kestävä ratkaisu päällikön työssä jaksamisen ja työtaakan hallinnan kannalta, mikä selviää opetuspäällikkönä toimineiden omista kokemuksista. Henkilöstön hyvinvointi on nostettu kaupunkistrategiassakin yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi ja sen tulisi olla korkealla tärkeysjärjestyksessä arvioitaessa eri johtamismalleja.

Ratkaisu tukee kaupungin strategista tavoitetta eheästä ja yhtenäisestä oppimispolusta varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen, sillä se lisää yhteistyön ja yhteisen toimintakulttuurin kehittämisen mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen ja koulujen välille sekä edistää nivelvaiheyhteistyötä asteelta toiselle. Lisäksi ratkaisu tukee kaupungin elävää kaksikielisyttä ja yhdessä toimimista.

Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna ratkaisusta ei synny merkittäviä lisäkustannuksia, sillä jo nykyisellään kustannetaan kahden päällikön palkat. Päälliköiden palkkausta jouduttaneen tarkastamaan tehtävänkuvan tarkennuttua (Hallintosääntö § 36). Verrattuna kolmen päällikön -malliin syntyisi noin 58 000 euron vuosittaiset säästöt.

Koska on kyse organisaatiomuutoksesta, jossa tulosaluejako uudistetaan, asia viedään kaupunginhallitukselle päätettäväksi, sillä kaupunginhallitus on toimivaltainen toimielin toimialojen jakautumisesta tulosalueisiin ja tulosalueiden johtamisesta päätettäessä (Hallintosääntö § 14).

Tässä vaiheessa ei vielä tehdä lopullisia päätöksiä, vaan haetaan poliittista tukea jatkovalmistelulle. Asian jatkovalmistelussa huomioidaan yhteistoimintalain (1333/2021) 4 §:n mukaiset kuulemiset sekä esitetään hallintosäännön 30 §:n mukaisesti kelpoisuus- ja kielitaitovaatimus perustettaville viroille. Sen lisäksi selvitetään hallintosäännön tarpeelliset muutokset tähän liittyen ja esitetään ratkaisuvaihtoehdot perustettavien virkojen täyttämiseksi samalla huomioiden kyseisten viranhaltijoiden asema organisaatiomuutoksen yhteydessä.

Sivistystoimenjohtaja esitti suomenkieliselle ja ruotsinkieliselle opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnille, että valiokunnat merkitsevät opetustoimen hallintomallia koskevan selvityksen tiedoksi ja päättävät esittää kaupunginhallitukselle, että jatkovalmistelu tehdään vaihtoehto C:n pohjalta. Lisäksi opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnat antavat tarvittaessa lisäohjeistusta jatkovalmistelua varten.

Asiaa käsiteltäessä valiokunnissa (SOVV 1.3.2023 ja SUUS 2.3.2023) suomenkielinen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta päätti merkitä

opetustoimen hallintomallia koskevan selvityksen tiedoksi ja esittää kaupunginhallitukselle, että jatkovalmistelu tehdään vaihtoehto A:n pohjalta.

Valiokunta pyysi opetustoimea esittämään, miten sisäisiä prosesseja ja toimenpidemalleja kehittämällä voidaan helpottaa opetuspäällikön jaksamista tehtävässään. Erityisesti pyydettiin tarkastelemaan rehtoreiden ja virka-apulaisrehtoreiden työnkuvia läheisyysperiaatteen mukaisesti. Mikäli lisäresurssille on tarvetta, sen lisäämistä koululle tai suunnitteluun olisi hyvä tarkastella.

Samalla valiokunta lausui seuraavaa:

”On tärkeää, että sekä varhaiskasvatyksiköiden johtajilla että rehtoreilla on päällikkö ja esihenkilö, jolla on vahvaa substanssiosaamista kyseisestä alasta.

Valiokunta on ollut tyytyväinen yhden opetuspäällikön ja yhden varhaiskasvatyksiön malliin. Malli tukee huomattavasti vahvemmin kaupungin elävää kaksikielisyyttä ja yhteistyötä yli kielirajojen. Lisäksi se mahdollistaa vahvemmin samanaikaisen yhtenäisen oppimispolun kehittämisen. Yhteisellä opetuspäälliköllä on vahva rooli, kun varmistetaan kouluihin yhdenvertainen oppilaskohtainen budjetointi. Viimeisten vuosien aikana opetustoimen hallinnollista resurssia on lisätty kahdella virka-apulaisrehtorilla ja suunnittelijalla. Tämän lisäksi opetuspäällikön alaisuudesta on siirtynyt pois 12 alaista. Koulurakentamisen työstämiseen ollaan palkkaamassa lisää apua.”

Ruotsinkielinen opetus- ja varhaiskasvatyksiön valiokunta päätti esityksen mukaisesti.

Koska valiokunnat ovat päätyneet erilaisiin päätösesityksiin, kaupunginhallitukselle esitetään seuraavaa:

Todettakoon, että yhden opetuspäällikön -malli on antanut lisäarvoa ja tuonut synergiaetuja opetustoimen kehittämiseen, johtamiseen ja kielipuolien yhteneväisiin toimintatapoihin sekä antanut paremman kokonaiskuvan opetustoimesta kokonaisuudessaan verrattuna kahden opetuspäällikön -malliin. On kuitenkin toisaalta tiedostettava, että kuntalain § 30 mom. 3 säädetään kaksikielisen kunnan opetushallinnosta. Vaikka tämä ei tarkoita, että laki velvoittaisi kuntia palkkaamaan henkilöstöä kieliryhmittäin, vaan ottaa kantaa toimielinrakenteeseen, monessa kunnassa on kuitenkin jaettu myös viranhaltijat kieliryhmittäin.

Yhteinen päällikkö sekä varhaiskasvatyksiön opetukselle olisi tausta yhtenäisen oppimispolun kehittämiseksi. Vaikka perustettaisiin kaksi kasvatus- ja koulutuspäällikön virkaa, kyseiset viranhaltijat tekisivät tiiviisti yhteistyötä yhtenäisen oppimispolun edistämiseksi ja voisivat tarvittaessa toimia toistensa viransijaisina. Sen lisäksi päälliköt olisivat toistensa sparraajia mm. toiminnan toteuttamisessa ja kehittämisessä sekä hallinnollisissa että taloudellisissa tehtävissä.

Koska sivistystoimenjohtajan esitys ei saanut toiselta valiokunnalta kannatusta, esitetään kaupunginhallitukselle, että opetustoimen hallintomallin jatkovalmistelua tehdään vaihtoehtona A:n pohjalta, koska molemmille kieliryhmille yhteinen opetuspäällikkö voidaan katsoa olleen suhteellisen toimiva ratkaisu ja siitä saadaan jatkokehityksellä vielä paremmin toimiva malli.

Tässä yhteydessä tulee kuitenkin tarkastella opetuspäällikön työn kuormittavuutta ja työssä jaksamista kehittämällä opetuspäällikön työnkuvaa sekä opetustoimen hallinnon sisäisiä prosesseja, niin että työ ei koidu opetuspäällikölle liian raskaaksi.

Jos päädytään ratkaisuun, missä suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä opetuspalveluja johtaa yksi yhteinen opetuspäällikkö on tarkoituksenmukaista tarkistaa päällikön palkkausta, jotta se vastaa työn vaatavuutta paremmin kuin nykyisin (KVTES II luku § 9 mom. 1 kohta 3.3. Esimiesasema).

Myös yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja opetuksen välillä tulee kehittää, jotta yhtenäinen oppimispolku lapsille ja nuorille toteutuisi vieläkin paremmin kuin tällä hetkellä.

Todettakoon, että tässä vaiheessa ei vielä tehdä lopullisia päätöksiä, vaan haetaan poliittista tukea jatkovalmistelulle. Asian jatkovalmistelussa huomioidaan yhteistoimintalain (1333/2021) 4 §:n mukaiset kuulemiset sekä esitetään hallintosäännön 30 §:n mukaisesti kelpoisuus- ja kielitaitovaatimus perustettavalle viralle, tai mikäli kaupunginhallitus päätyy vaihtoehtoon C, perustettaville viroille. Sen lisäksi selvitetään hallintosäännön tarpeelliset muutokset tähän liittyen sekä organisatoriset ratkaisut.

Kaupunginjohtaja Christoffer Masar:

Kaupunginhallitus päättää merkitä opetustoimen hallintomallia koskevan selvityksen tiedoksi ja päättää, että jatkovalmistelu tehdään vaihtoehto A:n pohjalta.

.....

Puheenjohtaja Veronica Rehn-Kiven ehdotus, että opetuspäälliköllä tulee olla erinomaiset ruotsin kielen taidot, hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Kaupunginhallitus merkitsi opetustoimen hallintomallia koskevan selvityksen tiedoksi ja päätti, että jatkovalmistelu tehdään vaihtoehto A:n pohjalta.

Lisäksi kaupunginhallitus edellyttää, että opetuspäälliköllä tulee olla erinomaiset ruotsin kielen taidot.

Oheismateriaali:

Selvitys Kauniaisten kaupungin opetustoimen hallintomallista (2/2023)
EI JULKAISTA - Rehtorikysely opetustoimen hallintomallista (1/2023)